

УДК 37.091.32:004.774.6Блог]:811.161.2

РЕАЛІЗАЦІЯ БЛОГ-КВЕСТІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ю.В. Фастовець, студентка IV курсу, спеціальність «Українська мова і література», факультет української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, вул. Пирогова, 9.

Науковий керівник: Г.М. Строганова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання української мови та літератури, факультет української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ORCID iD: 0000-0002-7288-1279

Статтю присвячено аналізу питання реалізації Блог-квестів для підвищення мовленнєвої, технічної, інформаційно-цифрової та соціальної компетентностей учнів, згідно з вимогами, які ставить суспільство до нинішнього випускника загальноосвітніх навчальних закладів. У статті визначено особливості реалізації Блог-квестів у навчальному середовищі. Особливостями роботи з Блог-квестами є те, що вона побудована на основі джерел з мережі Інтернет, за якими необхідно знайти відповіді на поставлену проблему, її вирішити та зробити звіт у вигляді презентації про результати. Перспективним постає завдання створити власний Блог-квест для уроків мови, мовленнєвого розвитку та факультативних занять.

Ключові слова: урок української мови, проектні технології, Блог-квест, Веб-технологія, Веб-квест, мережа Інтернет, компетентність.

Стрімкий розвиток мережі Інтернет зумовлює її використання під час інтерактивної взаємодії вчителя з учнями. Поширеним у навчальному процесі стає використання *проектних технологій*, зокрема *Блог-квестів*. Актуальність дослідження полягає в тому, що реалізація такого виду технологій на уроках повинне вирішувати проблеми, пов'язані з формуванням мовленнєвої, технологічної, інформаційно-цифрової, соціальної компетентностей учнів та соціалізацією учнів, тобто розвиток навичок роботи в групах для вирішення спільної проблеми.

Особливості соціалізації в умовах інформаційного суспільства розглядають у своїх працях Н. Гавриш, С. Савченко та ін.; питаннями впливу

нових медіа на соціалізацію людини займаються В. Мудрик, Л. Рейман та ін.. Проблеми соціалізації учнівської молоді висвітлено також в роботах Л. Масол, Н. Лавриченко та ін. Теоретичні й методологічні основи використання блогів у навчальному середовищі вже було висвітлено у вітчизняній методиці. Так, методист Л. Глущенко акцентує увагу на блогах як засобах підвищення інтересу учнів до уроків історії; В. Кондакова – до уроків іноземної мови, Г. Юзбашева та А. Коромислова – до уроків хімії. Проблеми використання проектних технологій присвячені праці В. Безпалька, Р. Гуревича та ін. Однак залишається малодослідженим питання використання проектних технологій, зокрема Блог-квестів, саме на уроках української мови.

Мета дослідження – визначити особливості реалізації Блог-квестів у навчальному середовищі під час вивчення української мови.

Завдання дослідження: 1) дослідити особливості реалізації Блог-квестів; 2) запропонувати технологію використання Блог-квестів з української мови.

Запровадження інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ) навчання є необхідною умовою інформатизації освіти, метою якої є забезпечення доступності знань для кожного члена суспільства [6, с. 31]. «Нині суспільство ставить перед усіма педагогами та учнями як рівноцінними учасниками навчально-виховного процесу такі вимоги: уміти орієнтуватися в різноманітних життєвих ситуаціях та самостійно здобувати знання; розвивати самостійне мислення, знаходити оптимальні шляхи для розв'язання проблем; здатність продовжувати нові ідеї та вміння творчо реалізовувати їх на практиці; уміння працювати з інформацією: збирати, аналізувати, робити необхідні узагальнення, застосовувати набутий досвід для розв'язання проблем; володіння високими комунікативними навичками та виявляти активність у різних соціальних групах; розвиток командного духу та вмінь працювати у групах, слухати та чути співрозмовника» [6, с. 31].

На нашу думку, такі вимоги можна виконати за допомоги реалізації проектних технологій навчання з використанням ІКТ як одного із можливих підходів до використання мережі Інтернет із навчальною метою. Для цього

використовують структурований підхід, який надає можливість учням працювати в мережі Інтернет більш продуктивно, поєднуючи та комбінуючи різноманітні інформаційні ресурси, використовуючи навички проблемного мислення [4, с. 448]. Науковець Р. Гуревич зазначає: «Розвиток Інтернет-технологій, ІКТ зумовили появу і використання в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних мереж та на їх основі телекомунікаційних проєктів» [4, с. 439]. Такими проєктами є *Веб-квест*, який внаслідок інтеграції технологій з блогом, утворив технологію *Блог-квест*. Різниця між Веб-квестом і Блог-квестом полягає в тому, що Блог-квест розміщений на сторінці вчителя-предметника і є його складовою частиною; Веб-квест у свою чергу – це лише окрема сторінка в мережі Інтернет. Крім того, технологія Блог-квест дає можливість здійснювати спілкування, обговорення, висунення та захист власних пропозицій у проєкті, що розглядається, з можливістю його опублікування у вчительському блозі.

Блог-квести – організовані засоби Веб-технологій у середовищі мережі Інтернет. За своєю організацією є досить складними; вони спрямовані на розвиток в учнів навичок аналітичного й творчого мислення; вчитель у свою чергу має володіти високим рівнем предметної, методичної та інформаційно-комунікаційної компетентності [4, с. 449]. Блог-квест поєднує в собі ідеї проєктних та ігрових технологій в середовищі мережі Інтернет засобами Веб-технологій.

Методист Ю. Бадюк виокремлює 6 основних компетенцій, що формуються під час проходження Блог-квестів: технічну, інформаційну, комунікаційну, мовленнєву, культурологічну, соціальну. На думку дослідника, це впливає на формування навичок учнів самостійного пошуку розв'язання поставленої проблеми, її представлення та відповідальності кожного учасника за прийняте рішення, інтеграцію знань, набутих у процесі навчання [1, с. 105].

Ефективним може бути впровадження короткострокових міжпредметних Блог-квестів із рольовим компонентом у практику викладання мови. Такий вид квестів, як правило, розрахований на один тиждень [5, с. 44]. По завершенні

роботи над короткостроковим Блог-квестом учень може проаналізувати матеріал, трансформувати, інтерпретувати його та використовувати для створення мультимедійних презентацій, власної веб-сторінки і веб-сайту. На нашу думку, це сприятиме не лише розвитку інформаційно-цифрової компетентності учнів, а й викличе зацікавленість до шкільного предмета й стимулюватиме вивчення мови.

Робота у Блог-квесті будується на основі джерел з мережі Інтернет, за якими необхідно знайти відповіді на поставлену проблему, що відображається у вступі і має продовження в розв'язанні відповідних завдань, котрі розташовані праворуч на сайті блогу (за основу беруть вимоги й структуру Веб-квесту).

Науковець М. Васильєва вважає, що, в організації самостійної роботи учнів важливо, щоб Блог-квест складався з таких частин, як представлення фонові інформації та ознайомлення з темою Блог-квесту; постановка завдання, яке викликає зацікавлення в того, хто його виконуватиме (актуальна проблема і ситуація); список необхідних джерел інформації (е-документи, бази даних, книги, консультації е-поштою тощо). Більшість джерел може бути в документі у вигляді покликань на сторінки мережі Інтернет. А також детальний та покроковий опис процесу виконання всіх завдань (поряд зі створенням проекту), його можливих варіантів і презентація проекту, який може бути розміщений у мережі Інтернет, що підводить підсумки та в якому висунуто пропозиції з виконання Блог-квесту [2].

Аналіз спеціальної літератури показав, що Блог-квести використовують з таких шкільних предметів: англійська мова («Let's celebrate Christmas together», «Composer webquest»), німецької («Algoritmus: Schulprojekte fur Web-quest», «Warum sind Sie Lehrergeworden?»), української літератури («Міщанство й українізація в комедії М. Куліша «Мина Мазайло», «Роль ІКТ у вивченні біографії М. Хвильового»), історії («Історія Подільського села від найдавніших часів до сьогодення», «Законодавчий кодекс стародавнього Вавилону») [1, с. 104].

У зв'язку з малодослідженістю питання реалізації Блог-квестів саме з української мови пропонуємо, по-перше, визначити, на яких уроках їх буде використовувати вчитель: уроки мови, розвитку мовлення або на факультативних заняттях. Згідно з цим, буде визначена тематика Блог-квесту, яка відповідатиме навчальній програмі.

На нашу думку, буде доцільно почати впроваджувати Блог-квести спершу на факультативних заняттях з мови. Для цих занять вчитель складає власне календарно-тематичне планування з урахуванням вікових особливостей учнів та рівня їхньої підготовки, мотивації до вивчення предмета; проте теми факультативу мають відповідати тематиці класних занять. Наприклад, на одному з факультативних занять з теми «Лексика української мови» можемо запропонувати пройти Блог-квест пов'язаний з етимологічним дослідженням слів не лише східнослов'янських мов, а й західнослов'янських та південнослов'янських мов. Для ефективності проходження Блог-квесту рекомендуємо такі методи й прийоми, як: 1) робота з електронним етимологічним словником; 2) метод проблемного навчання – чому в українській мові *ворона*, а в польській – *врона*; 3) прийом лексичного аналізу тексту – підібрати текст насичений запозиченими словами й запропонувати учням самим їх пояснити, спираючись на первинне їхнє тлумачення з використанням електронного етимологічного словника.

По-друге, пропонуємо використовувати Блог-квести в старших класах. Під час виконання завдання проекту й створення презентації результатів, учні мають опрацювати ту літературу й інтернет-джерела, які вкаже вчитель. Для такого виду роботи в учнів уже мають сформуватися уміння й навички роботи з довідковою та науковою літературою, висувати та відпрацьовувати ідеї, для розвитку творчого мислення. Важливим є розвиток комунікативної компетентності, що формується під час тренінгів групової роботи, під час виконання групових проектів на основі самостійного пошуку інформації, аргументів і доведення в розв'язках, залучення необхідних ресурсів, рефлексії на кожному етапі виконання проекту і групової діяльності в цілому.

Реалізація Блог-квестів у старших класах спричинене також і психологічними особливостями учнів. Наприклад, *сприймання* учнів 9–11-х класів ускладнюється і в ньому починає переважати аналіз [3, с. 45]. Розвинене сприйняття дозволяє на середньому й високому рівнях сприймати всі напрями ІКТ. *Пам'ять* учнів основної та старшої школи готова до запам'ятовування великого обсягу інформації. Також учні в такому віці вже сформували навички керування своєю пам'яттю, прийомами мнемотехніки, що полегшує запам'ятовування пропонованого матеріалу. Більше того, дослідження показують, що через використання мультимедійних засобів навчання у 23 % школярів процес запам'ятовування протікає легко, не вимагає значних зусиль [3, с. 46]. Особливості розвитку *уваги* висувають такі вимоги до використання ІКТ: поступово й обережно створювати умови, що вимагають розподіл уваги учнів (пам'ятати, що учні краще розподіляють увагу в тому випадку, якщо вільно володіють одним видом діяльності в разі суміщення двох і більше занять, виявляють інтерес до діяльності, автоматизовано виконують одну з дій) [3, с. 47].

Отже, реалізація Блог-квестів у навчальному середовищі викликає інтерес в учнів до предмета (українська мова) та бажання його вивчати; сприяє розвитку комп'ютерних навичок учнів, роботи з мережею Інтернет, розвитку мовлення (проходження Блог-квесту вимагає опрацювання учнем інформації, яку він має самостійно пояснити своїм колегам по проекту); бере участь у формуванні учнівської компетенції: мовленнєвої, комп'ютерної, культурологічної, соціальної, комунікативної; збагачує словниковий запас учнів; впливає на розвиток психічних процесів; розвиває творчість та креативність, які є необхідними у сучасному суспільстві; формує в кожного учня самостійність у виконанні завдання та самоконтроль за результатами своєї діяльності; підвищує рівень самооцінки. у подальшому маємо намір розробити власний блог-квесту для уроків мови, мовленнєвого розвитку та факультативних занять.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадюк Ю. Формування ключових компетенцій студентів у проектній діяльності [Електронний ресурс] / Ю. Бадюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2016. – Вип. 46. – С. 102–106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2016_46_27
2. Васильева М.В. Веб-квест как способ организации самостоятельной работы студентов / М. Васильева // Организация самостоятельной работы студентов на факультете вуза : материалы междунар. науч.-прак. конф. (Минск, 16–17 ноября 2006 г.) ; отв. ред. В.В. Сергеевкова. – Мн. : БГУ. – С. 226–228.
3. Зиньковська О. Психолого-педагогічні особливості використання мультимедійних засобів навчання / О. Зиньковська // Історія та правознавство: Науково-методичний журнал. – 2014. – №1/2. – С. 45–47.
4. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти / Р. Гуревич, М. Козяр, М. Кадемія, Л. Шевченко ; за ред член-кор. НАПН України Р. Гуревича – Львів : ЛДУБЖД, 2014. – С. 438–456.
5. Карпа І. Веб-квест у роботі з учнями загальноосвітньої школи [Електронний ресурс] / І. Карпа // Молодь і ринок. – 2017. – № 2. – С. 42–46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_2_10
6. Строганова Г.М. Застосування новітніх інтернет-технологій та web-квестів на уроках української мови з метою розвитку творчих здібностей учнів / Г.М. Строганова, Г.П. Козловська // Українська мова і література в школах України. – 2015. – № 6. – С. 30–37.

REALIZATION OF BLOG QUESTS IN UKRAINIAN LANGUAGE STUDIES

Fatovets Yulia

The article is devoted to the analysis of the implementation of Blog quests for improving the language, technical, information, digital and social competences of students, in accordance with the requirements that put society in the current graduate of secondary education institutions. The purpose of the research is to determine the peculiarities of the implementation of Blog quests in the learning environment while studying the Ukrainian language. The peculiarities of working with Blog quests is that it is built on the basis of sources from the Internet, by which it is necessary to find answers to the problem, solve it and make a report in the form of a presentation about the results. A promising task is to create your own Blog Quest for language lessons, speech development and optional classes.

Keywords: *Ukrainian language lesson, project technologies, Blog quest, Web technology, Web quest, Internet network, competence.*